

מסורת הש"ס

(א) [שבוטות יא: ב"ק ע"ז: מנחות קא: (ב) טוטה מו. (כתיבות לו) כריתות כה. ע"פ, (ג) וזכית ע: כריתות כה. קדושין מ. (ד) קדושין מ. (ה) [פוסקתא פ"ה ה"א, (ו) כריתות טו. (ז) ע"ין מוס' ב"ק שכתבו על רש"י לא דק דכתב נגלה וע"ין רש"י ונתי"מ ע"ל זה מוס' פסחים לג: ד"ה לאמת ומוס' שבת לא. ד"ה לא, (ח) [לקמן קמ. (ט) כפי' כילד בת וחס ונת בתה וע"ין רש"י, (י) (ז"ל) בדף כה.].

גליון הש"ס

בתנ"י סופג שמונים. ע"י כריתות דף ט' ע"פ מוס' ד"ה ויהי. קדושין דף טו ע"פ מוס' ד"ה הרי: תוס' ד"ה עגלה וכו' דקדושה מפורשת מיד נבלה. ע"ין מנחות דף קא ע"פ מוס' ד"ה ועגלה:

הנהגות חב"ח

(א) רש"י ד"ה והיה ינאי כדקדושין. כ"ב פ"ב דף מ: (ב) תוס' ד"ה והיה וכו' אינו כן אלא אם עד:

הנהגות מהר"ב

א] תוס' ד"ה אמר וכו' כמו שאר קדשים דמיתסרי מחיים והא דכתיב וערפו שם וכו' כ"ל:

מוסף רש"י

ואמר ר"ש בן לקיש. איזו שעת הסבה ימיה לה, ואמר היה ר"ש פרה נפדית על גבי מערכתה. אפילו נשחטה על המערכה כחשפא, אם מלא אחרת היה ממנה, וזהו שעת הסבה שלה, ואפי"ל דלא נפדית, אפילו הכי משי"ל אפילו הולך ורואה לפדות (ב"ק ע"ז) וסבירא ליה לר"ש העומד לפדות כפדיו דמי והיה ליה חולב שחטה יסול להאילו לאחרי (שבוטות יא:), תצא ותורעה בעדר. כשאר חולין, והיא תנא ליה ה' דלמחרת ככמה דוכתי עגלה ערופה נאסרת מחיים וירידתה לנחל איתן. ואם כן, נאסרת כריתות (כה), מוקמינן לה למילתא בפלוגתא דתנאי, דכתיב בתרא (סוטה מו.), גבול שמעתי בה ושבחתי. מאימתי נאסרת (קדושין טז.) ונסבין חברייא. וסבין התלמידים מדעתה לומר (ובב"ב ע"ז) ירידתה לבחל איתן. היא גורמת לה שם ערופה ואוסרתה (קדושין טז.) ובקדושין יליף לה דלמסרה מחיים (ובב"ב ע"ז) משעת לקיחה. נאסרת שתיים עד שישלח הנשולח וימרת בשולח (קדושין טז.) מעגלה ערופה. מה הוה מיתסר מחיים כקדשים, אף כן מחיים (טז.)

ואמר רש"י לקיש אומר היה רבי שמעון פרה נפדית. אם מלא נאה הימנה אפילו על גב מערכתה אפילו שחטה כהלכתה על מערכת של עזים שהיא נשחטת עליה כדאמר'י בזמן פרה (פ"ג מ"ט) וקסבר ר"ש כל העומד לפדות כפדיו דמי וקרינא ביה שחטה יכול להאכילו. ואי קשיא למה לי קבלת טומאה היא גופה מטומאה אדם ובגדים מפרשין כה"ג ככריתות דפרק דס שחיטה (דף כ"א:) גנון גזר שחפהו פסחות מכביה בלא ח' משות ליה אוכל מנטרף בדי בלא ומקבל האי בלא טומאה אם יגע בטומאה ומטמא שאר אוכלין ואי לאו אוכל הוא לא מקבל האי בלא טומאה דלית ביה שיעורא וכו' נגעו ביה אוכלין אחרני טהורים הן שאינם נוגעין "בנבלה אלא בבגד: אינה משנה. לא נשנית במשנתנו: וסרעה בעדר. כשאר חולין. אלא אינה נאסרת מחיים וכי שחטה מומרת: הכי גרסינן אמר רש"י לקיש אי"ר ינאי עגלה ערופה אינה משנה: והא"ר ינאי. (בדקדושין טז.) ובכריתות דפרק בתרא (דף כה.) גבול. מאימתי נאסרת: חזריא. בני הישיבה: פטורי מזוהר. ק"ל בקדושין בהאי מקדש (דף טו:) דאסורין בהנאה: משעת שחיטה. ונאסרת שחטה אכל המשולח מותרת דכתיב (ויקרא יד) ושלח את הפסח המה וגו' ולא אמרה תורה שלח לתקלה: משעת קיחה. ושמהין נאסרות עד שישלח: גמר קיחה קיחה וכו'. מה עגלה ערופה שנאמר בה קיחה (דכ"ב כ"א) ולקחו זקני העיר ההיא עגלת בקר אסורה מחיים אף ולקח למטהר שתי פסחים חיות ערופה יש לה גבול ליאסר בירידתה לנחל איתן אלא אין צוה מעשה מלקיחה ועד שחטה וכוין דנאסרות מחיים על כרחין משעת לקיחה: אלא. הא תירוצא דמתרין אינה משנה לאו רש"י לקיש אמרה אלא ר' יוחנן אמרה דלר"ש בן לקיש מיתסרלא מחיים והא דתנן מלא ותרעה בעדר מקמינן לה בכריתות (כ"ה) ומוקמינן לה כתנאי: לענין דינא סנן. הא דקתני מתני' מי שלקח ראשון שחוט ראשון לאו לענין איסור והיתר שאם ראה השני לשחוט ראשון והראשון ימתין עד מחר מותר אכל דין הוא אם צאו לצ"ד שצא האחד לשחוט וחזירו

אומר אני צריך יותר ממך אלו אומרים להם הלוקח ראשון ישחוט שעל מנת כן לקח שאילו לא מכרה בעל הבית לשני ועכב לעצמו היה הלוקח שוחט וכן שנינו בתוספתא (פ"ה ה"א) הלוקח מזהב"ז הוא קודם לזהב"ז שעל מנת כן לקח: דלא עבד איסורא. שהקדים עצמו שלא יבא לידי איסור: נאסר. יש לו ריוח שאוכל היום גזר: מתנאי' ואח"כ שחטה סופג את הארבעים. דאין כח שחיטת איסור אלא אחת. ובגמרא יליף דבזו ואותו נמי חייב: שחטה ואם צה ואחר כך אם צה צה. יש כח שני אותו וזהו צו: שחטה ואם צה צה. אין כח עדיין איסור ואח"כ שחט את צה ויש בשחיטה זו שני איסורין אותו וזהו צו משום אמה וצו ואותו משום צה על זו שכבר נשחטה: סופג ארבעים. דעד לאו הוא וזהו שחטה וזהו משעה: שמונים. וטעמא דסומכוס מפרש בגמ' (ע"ז:) גב' לא שחטו. לשון רבים משמע: הרי כח שנים. הוהיר את שניהם בין אם שחט האם ובין אם שחט הבת ולא משכחת לה שנים עוברין אלא בשלש בהמות והא"ר כילד בת ואם וזהו דאי אם ושיני נהי למה לי קרא פשיטא מה לי חד ומה לי תרי דכי היכי דמחייב אהאי מחייב אהאי ואי בפרה וצתה וצתה בטה פשיטא תרתייהו אותו וזהו צו וניהו אלא על כרחין בחדא שחט פרה והשני את אמה והשלישי את צתה קאמר לאשמועינן דלאבזו ואותו נמי מחייב: אכל

אותו ואת בנו פרק חמישי חולין

פב.

עין משפט
נר מצוה

בו א מ"י פ"י מהלכות רחל הלכה ח: בו ב מ"י שם הלכה ו: יו ג מ"י פ"א מהל' טומאת לרעת הל' ו: יח ד מ"י פ"ב מהל' שחיטה הל' יג סמג' לאון קמט טוש"ע י"ד פ"י טו טע"ף ו: יח ה ו מ"י שם הל' יג: כ ז מ"י שם סמג שם טוש"ע שם טע"ף ח:

תורה אור השלם

1. וישור אה שיה אתו ואת בנו לא וישחטו ביום אקח:

שיטה מקובצת

אל ועגלה ערופה לאו שחיטה ראויה היא. ג"כ ג"א בס"י עגלה ערופה שחיטה ראויה היא דתנן וכו':

רבינו גרשום

פרה נפדית על גבי מערכתה. כלומר אם אירע בה פיסול או במלאכה או בשום דבר: תצא. כלומר צם שאר בהמות של חולין: קשיא דר"ש בן לקיש אדר"ש בן לקיש. כלומר הכא אמר ריש לקיש עגלה ערופה אינה משנה והכא אמר משעת קיחה אסורה מאותה שעה השחוטתה. (ל) שחיטה שאנה ראויה היא: אמר רב יוסף לענין דינא תנן. כלומר דין הוא שישחוט ראשון: [נשחט] שני בניה ואח"כ שחטה סופג את הארבעים. כלומר שאותן שני לאוין כולל בשחיטה אחת: ולא בנו ואותו. כלומר והוא שחט שני בניה ואח"כ שחטה אמה אחת משום בנו ואותו ואחר משום אותו ואת בנו:

(א) נראה דהקדש כחן איה תיבות ולי' וא"כ שפיר אמר ממ"י דהו שחטה שאינה וכו'.

והתנן נמצא ההורג. וא"ת והיאך מדקדק מכאן דלא מיתסרלא מחיים דילמא היינו טעמא דלדעתא שימאל ההורג לא אקדשוה כי היא דתנן צ"ב בתרא דכריתות (דף כג:) המביא אשם תלוי וטועד לו שלא חטא אם עד שלא נשחט כו' וירעה עד שיסתאב אשם ודאי אינו כן אלא (ו) עד שלא נשחט ילא וירעה בעדר כו' עגלה ערופה אינה כן ומפרש בגמ' טעמא דאשם תלוי משום דלא נשחט ונוקפו וגמרו ומקדשו מספק אלא אשם ודאי כי אקדשיה אדעתא דחטא אקדיש ואגלאי מילתא למפרע דהקדש טעות הוא ודילמא היינו טעמא נמי דעגלה ערופה ולא משום דלא מיתסר מחיים ולעולם אם נשחטה אסורה וי"ל דסברא דגמרי ומקדשי דלא מסקי אדעתיהו שימאל ההורג וא"ת ואמאי לא משני דעד שלא מערף היינו עד שלא נראה לעריפה קודם ירידתה לנחל איתן דמשני צ"ב בתרא דכריתות (דף כה.) וי"ל דסמין אמאי דלייק התם (ג"א שם) מסיפא דלא מיתסר מחיים דקתני סיפא משנעפרה תקצר שמחלה לא צאה אלא על הספק כפרה ספקה והלכה לה:

עגלה ערופה אינה משנה. וא"ת ולמה דחק לומר אינה משנה לימא תנאי היא כדאמרין צ"ב בתרא דכריתות (דף כה.) דתנאי פליגי בהכי וי"ל דכך היתה קבלה בידם הקשה ה"ר משה מצוד"ש אמאי לא קאמר דשוחט דמתני' היינו עורף ופטורי לר"ש משום דלא חזי לאכילה ולרבינן חייב משום דעריפה זו היא שחיטה כדאמר'י בריש פ' שני שעיר (יומא דף כד.) גבי שער המשמלה דחייבו לזקוק היינו שחיטתו וחייב משום אותו ואת צו וצ"ב חטאת העוף (זכחים דף ע:) אמרין "דעריפה מותרת מדי נבלה ומתיר ר"ת דאי"כ לא הוה ליה למיתמי השוחט אלא העורף ודומק הוא דלמלא תנא שוחט משום אחרני פרת חטאת ושור הסקל כדאמרין צ"ב (לעיל דף עז.) דסיפא דקדשים ואידי דסליק מזהמה תנא שחיטתו כשרה ולא קתני מלקיחה: אמר רבי ינאי גבירי שמעתי בה. רבי ינאי נשחט דלית ליה צ"ב דקדושין (דף טז.) דכפרה כתיב צה כקדשים ולהכי מיתסרלא מחיים כמו שאר קדשים דמיתסרי מחיים א וערפו שם דרשינן

(כריתות דף י.) מנייה שם תהא קצורתא אינטרין לאחר עריפה דלא ינאי דשריא משום שנעשית מלואה: ל"ישני באן קודם ירידה באן אחר ירידה. תימה הא על כרחין מתני' דכריתות (דף כג:) מוכחא דלא מיתסר מחיים כדדייק התם (צ"ב) מסיפא דקתני דכפרה ספקה והלכה לה: גביר קיחה קיחה. מסקנא לא קיימא הכי דפרק צ' דקדושין (דף טז.) אלא מסיק דר"ל כנא דדי רבי ישמעאל דליף הכי נאמר מכשיר ומכפר פנים פ"י מכשיר פנים אשם מזוהר מכפר שאר קרצות ונאמר מכשיר ומכפר בחון פירוש מכשיר פטורי מזוהר מכפר עגלה ערופה ושעיר המשמלה ובפרק בתרא דכריתות (דף כה.) מוקי לה נמי רב המנונא דלמחר עגלה ערופה מיתסר מחיים כנא דדי ר' ישמעאל ותימה איך משמע ממילתיה דר' ישמעאל דמיתסר מחיים וי"ל דדייק משום דלא אינטרין למילף מכשיר ממכפר אלא ליאסר מחיים דלאחר שחיטה ידעין מזהה אשר [לא] תאכלו לרצות השחוטתה כו':

סומכוס אומר משום ר"מ סופג שמונים. ארישא נמי פליגי דכ"פ בקונטרס וכה"ג אמר צ"ב קמא דיבמות (דף ט:) חלוק היה ר"ש אף בראשונה וסיפא נקט משום רבנא דרבנן דאע"ג דליכא שתי שמות דלואו ואת צו וצו ואותו לא לקי אלא ארבעים כיון דנפקי תרתייהו מחד קרא דלא תשחטו הוזהר